

Vår saksbehandler
Norvald Veland

Referanse
NOVE/2018/2210-2/217

Behandles av	Utvalgssaksnr	Møtedato
Kommunestyret	18/100	18.10.2018

Forvaltningsrevisjonsrapport - oppfølging og etterlevelse av kommunedelplan "Energi og klimaplan 2008-2013 Oppdal kommune

Vedlegg

1 Rapport - oppfølging og etterlevelse av energi- og klimaplanen

Saksopplysninger

Bakgrunn:

Plan for forvaltningsrevisjon for Oppdal kommune for perioden 2016-2019 ble behandlet av kontrollutvalget i 2016 og vedtatt i kommunestyret samme år, k-sak 124/16.

Oppfølging av energi- og klimaplanen stod oppført for gjennomføring i 2017. Kontrollutvalget vedtok i ettertid å prioritere et annet prosjekt i 2017, og energi- og klimaplanen ble derfor forskjøvet til 2018.

Kontrollutvalget behandlet prosjektbeskrivelsen i møte den 12.02.18, sak 4/18.

Formål:

Kommunens energi- og klimaplan gir målsettinger som skal nås innen 2013. Sentralt vil det være å følge opp hvilke interne tiltak kommunen har iverksatt for å møte de utfordringene som ligger i planen.

Problemstillinger:

For enhver forvaltningsrevisjon utarbeides det problemstillinger.

Med utgangspunkt i formålet med prosjektet har hovedproblemstillingen vært:

Å finne ut om kommunen har etablert rutiner for å sikre at energi- og klimaplanens målsetninger blir nådd, og det i planperioden ble arbeidet aktivt med tiltak for å innfri målene.

Spørsmålet konkretiseres nærmere i følgende problemstillinger:

- Har Oppdal kommune etablert et internkontrollsystem for oppfølging og rapportering av de målene og tiltakene som er fastsatt i energi- og klimaplanen for 2008-2013?
- Har Oppdal kommune arbeidet aktivt med tiltak for å oppfylle mål i klima- og energiplanen?

Avgrensning:

Undersøkelsen avgrenses til å omhandle hva kommunen har gjort av oppfølging og rapportering av de mål og tiltak som er fastsatt i klima- og energiplanen 2008-2013.

Rådmannens uttalelse:

Den foreløpige rapporten ble oversendt rådmannen for uttalelse. I rådmannens brev av 08.06.18 heter det blant annet:

Rådmannen vil vise til vårt brev av 27.03.18 (se vedlegg 1 og 2) hvor det ble besvart en del spørsmål i forbindelse med revisjonen. Ut over dette vil rådmannen i hovedsak slutte seg til de vurderinger som er gjort i rapporten. Rådmannen ser at det for dårlig kobling mellom denne planen og systemet for resultatledelse som gjelder i kommunen. Dette er noe en vil ha større fokus på ved den nye planen som nå er under utarbeidelse. Samtidig ser man i ettertid at planen fra 2008 var svært ambisiøs, noe som også tar med inn i vurderingen ved den nye planen.

Problemstilling 1:

1. Har Oppdal kommune etablert et internkontrollsystem for oppfølging og rapportering av mål og tiltak som er fastsatt i klima- og energiplanen?

Kommunestyret har gjennom energi- og klimaplanen satt målsetninger for reduksjon av klimautslipp og stasjonært energiforbruk med tilhørende tiltak. Handlingsplanen ga et godt grunnlag for å utøve internkontroll, ved at planprosessene ble beskrevet og ansvaret for oppfølging ble plassert. Revisjonen mener at kommunen ikke har et tilfredsstillende internkontrollsystem for å kunne følge opp mål og tiltak i planen. For å kunne ha oversikt over hvor langt man har kommet og til slutt kunne nå de fastsatte målene, mener revisjon at det er nødvendig å ha et bedre system for oppfølging og rapportering.

Det ble ikke etablert et eget internkontrollsystem for oppfølging og rapportering av klima- og energiplanen. Rådmann har kommentert spørsmål fra revisjon om dette med følgende:

Dette blir heller ikke gjort for andre planer særskilt. Planene legges opp med egne tiltaksdelar som skal rulleres hvert år, og så må rådmannen sørge for at dette tas med videre inn i handlingsplan og budsjett. Det inngår også som en del av tiltakene vi rapporterer på både internt og eksternt.

Revisjon har ikke fått fremlagt noen dokumentasjon på at energi- og klimaplanens tiltaksdel har blitt rullert eller systematisk gjennomgått i forbindelse med handlingsplan- og budsjettprosessen. Disse dokumenter inneholder heller ingen referanser eller koblinger til planen som viser at slikt arbeid er gjennomført.

Under behandlingen av planen vedtok kommunestyret følgende presisering:

Kommunestyret ber om at planens målsetninger innen energibruk og klima innarbeides i kommunens øvrige plandokumenter. Realisering av tiltakene som er beskrevet i planen, vurderes og avklares i forbindelse med kommunens handlingsplan- og årsbudsjettarbeid.

Det skal etableres intern kontroll i hele kommunens virksomhet. Etter revisjons vurderinger følger det av denne bestemmelsen at man må ha et system som sikrer at energi- og klimaplanen blir fulgt opp. Revisjon legger til grunn at det ikke ble laget et system som ivaretok behovet for oppfølging.

At systematikken og den interne kontrollen ikke har vært på plass er ikke ensbetydende med at energi- og klimaarbeidet ble neglisjert i kommunens øvrige planarbeid. Revisjon uttaler her at det ikke er mulig å finne ut om planen i seg selv har hatt noen effekt for hva kommunen har holdt på med, eller om energi- og klimaperspektivet hadde blitt like godt ivare tatt uten en egen plan.

Revisjons konklusjon, problemstilling 1:

Revisjonen mener at kommunen ikke etablerte et tilfredsstillende internkontrollsystem for å kunne følge opp gjennomføringen av planens målsetninger og tiltak.

Energi- og klimaplanen omfattet tiltak for perioden 2008-2013. Etter revisjons oppfatning er det ikke tilstrekkelig å rapportere om status ved rullering av planen eller ved utløpet av planperioden. Revisjon mener at det er behov for rutiner som sikret en systematisk rapportering i løpet av perioden. Hyppighet for ajourføring og valg av rapporteringsmåte bør vurderes utfra hva som gir en hensiktsmessig interkontroll og rapportering i forhold til ressursbruken. Revisjon finner det positivt at kommunen har forsøkt å integrere rapporteringen med de gjennomgående systemene for resultatledelse, men mener at kommunen ikke har lyktes med å få dette på plass.

Mange av tiltakene i planen krever særskilte bevilgninger eller omprioritering av arbeids-oppgaver. Derfor må det være tette koblinger mot kommunens handlingsplan- og budsjettprosesser. En oppfølging i kommunens øvrige planer og budsjett ble også presisert av kommunestyret, noe som markerer planes sektorovergripende karakter. Revisjonen mener at disse koblingene har vært mangelfulle eller fraværende.

Problemstilling 2:

Arbeider Oppdal kommune aktivt med tiltak for å oppfylle mål i klima- og energiplanen?

Følgende hovedmål med tilhørende tiltak var angitt i energi- og klimaplanen for 2008-2013:

1. Effektivisere og redusere energibruken
Delmål: Total energiforbruk i Oppdal skal reduseres med 10% med utgangspunkt i 2006-nivået i løpet av 2013
For å nå mål er det listet opp 15 tiltak. 3 er utført, 3 delvis og 9 ikke utført
2. Øke andelen og bruken av nye fornybare energikilder
Delmål: Med utgangspunkt i 2006-nivå skal andelen av ny, fornybar energi utgjøre 8 GWh i løpet av 2013.
For å nå mål er det listet opp 6 tiltak. 2 er utført, 2 delvis og 2 ikke utført
3. Redusere skadelige utslipp for klima og lokalt miljø
Delmål: Totalt klimautslipp i Oppdal skal reduseres med 10% med utgangspunkt i 2006-nivå i løpet av 2013
For å nå mål er det listet opp 19 tiltak. 5 er utført, 8 delvis og 6 ikke utført

Utført, delvis og ikke utført fremkommer i vedlegg 2 fra rapporten som er tilbakemelding fra rådmannen om gjennomføringsstatus for tiltakene.

Revisjonens konklusjon problemstilling 2:

Etter revisjons mening har de mangelfullt utviklede systemene for internkontroll, slik revisjon konkluderte med i kap. 5.4, ført til at oppfølgingen av tiltakene har hatt en sporadisk karakter. Av til sammen 40 tiltak oppført i energi- og klimaplanen kan kommunen etter revisjonens vurdering bare sies å ha arbeidet mer eller mindre aktivt med rundt halvparten. Dette baserer revisjon på tilbakemeldingene fra rådmann på spørsmål om hva som er status for hver enkelt tiltak, samt annen tilgjengelig dokumentasjon.

Revisjonen ser en klar sammenheng mellom manglende system for oppfølging, rapportering og koblinger mot annet planverk på den ene siden, og manglende oppfølging av tiltakene på den andre.

En del av tiltakene har likevel blitt gjennomført. Revisjon trekker spesielt frem at kommunen synes å ha en god oppfølging av holdningsskapende arbeid i oppvekts-sektoren og landbruksnæringen. Revisjon finner det imidlertid uklart om dette har kommet som følge av energi- og klimaplanen, eller om dette ville blitt gjennomført om det ikke eksisterte en særskilt kommunedelplan på området. Det samme gjelder ENØK-tiltakene for de kommunale byggene.

Mange av tiltakene er knyttet til forhold som kommunen ikke selv har styring over. Andre tiltak betinger særskilte bevilgninger. I disse tilfellene kan manglende resultat eller svakt fokus forklares. Kommunen kan øve en viss påvirkning, men manglende resultat kan ikke henføres til manglende kommunal innsats. Men revisjon kan ikke se at dette kan brukes som hovedbegrunnelse for manglende oppfølging.

Revisors anbefalinger:

Oppdal kommune er i ferd med å utarbeide energi- og klimaplan for en ny periode.

For å sikre god oppfølging anbefaler revisjon:

- Oppdal kommune bør etablere et system for oppfølging og rapportering av planlagte tiltak, og ta i bruk et system som evaluerer og dokumenterer de energi- og klimaresultatene som oppnås
- Oppdal kommune bør etablere tydeligere koblinger og referanser mellom energi- og klimaplanen og kommunens øvrige dokumenter.

Saksvurdering:

Sekretariatet er av den oppfatning at Revisjon Fjell IKS har avgitt en rapport i tråd med vedtatt prosjektbeskrivelse, samt kontrollutvalgets forutsetninger.

Sekretariatet vil tilrå at kontrollutvalget slutter seg til revisors anbefaling.

Kontrollutvalget vil i møte bli nærmere orientert om status og fremdrift arbeidet med ny energi- og klimaplan.

Sekretariatets forslag til innstilling:

Forvaltningsrevisjonsrapporten "Oppfølging og etterlevelse av klima- og energiplan" tas til etterretning. Oppdal kommune er i ferd med å utarbeide energi- og klimaplan for en ny periode.

Rådmannen bes sørge for at:

- Oppdal kommune etablere et system for oppfølging og rapportering av planlagte tiltak, og tar i bruk et system som evaluerer og dokumenterer de energi- og klimaresultatene som oppnås
- Oppdal kommune etablere tydeligere koblinger og referanser mellom energi- og klimaplanen og kommunens øvrige dokumenter.

Rådmannen bes rapportere til kontrollutvalget om iverksatte tiltak i den nye planen som er under utarbeidelse innen 15.11.2018.

Behandling:

Revisor gjennomgikk hovedtrekkene i funn og konklusjoner som fremkommer i rapporten.

Utviklingsleder kommenterte planen som i vesentlig grad ikke er blitt gjennomført, men at foreslåtte tiltak i rapporten var ambisiøs og til dels ikke gjennomførbare fra kommunens side.

Utviklingsleder orienterte utvalget om arbeid med ny plan som skal legges frem for behandling i kommunestyret våren 2019.

Saksprotokoll i Kommunestyret - 18.10.2018

Behandling

Venstre v/ Kyrre Riise foreslo:

I forbindelse med utarbeiding av ny Energi- og klimaplan ber kommunestyret rådmannen sørge for at:

- Oppdal kommune etablere et system for oppfølging og rapportering av planlagte tiltak, og tar i bruk et system som evaluerer og dokumenterer de energi- og klimaresultatene som oppnås
- Oppdal kommune etablere tydeligere koblinger og referanser mellom energi- og klimaplanen og kommunens øvrige dokumenter.

Rådmannen bes rapportere til kontrollutvalget om iverksatte tiltak i den nye planen som er under utarbeidelse innen 15.11.2018.

Vedtak

K. Riises vedtak ble enst. vedtatt.

Vedtaket blir som følger:

Kommunestyret slutter seg til kontrollutvalgets vedtak om å ta rapporten til orientering samt orienteringen fra utviklingsleder om arbeidet med ny klima- og energiplan, som er under arbeid. Kontrollutvalget ønsker å få ny plan gjennomgått når ferdigstilt.

I forbindelse med utarbeiding av ny Energi- og klimaplan ber kommunestyret rådmannen sørge for at:

- Oppdal kommune etablere et system for oppfølging og rapportering av planlagte tiltak, og tar i bruk et system som evaluerer og dokumenterer de energi- og klimaresultatene som oppnås.
- Oppdal kommune etablere tydeligere koblinger og referanser mellom energi- og klimaplanen og kommunens øvrige dokumenter.

Rådmannen bes rapportere til kontrollutvalget om iverksatte tiltak i den nye planen som er under utarbeidelse innen 15.11.2018.

Kontrollutvalgets innstilling:

Kontrollutvalget tok rapporten til orientering samt orienteringen fra utviklingsleder om arbeidet med ny klima- og energiplan, som er under arbeid. Kontrollutvalget ønsker å få ny plan gjennomgått når ferdigstilt.